

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ХРУСТИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представка бр. 8647/16 и још две – видети приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

9. јануар 2018. године

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Хрустић и други против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Aracı, *заменик секретара одељења*,

После већања на затвореној седници одржаној 12. децембра 2017. године,

Изриче следећу пресуду, која је усвојена на тај дан:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу три представке (бр. 8647/16, 12666/16 и 20851/16) против Србије, које су Суду поднела према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Конвенција“) четири српска држављанина, госпођа Хасиба Хрустић („први подносилац представке“), господина Драгослав Стојановић и госпођа Оливера Стојановић („други и трећи подносилац представке“), и госпођа Мирјана Илић („четврти подносилац представке“), дана 5. и 26. фебруара и 7. априла 2016. године.

2. Другог, трећег и четвртог подносиоца представке је заступао господин З. Величковић, адвокат из Гаџиног Хана. Владу Србије („Влада“) је заступао њен заступник, госпођа Н. Плавшић.

3. Дана 10. новембра 2016. године притужбе на дужину парничног и управног поступка достављене су Влади, а преостали део представки проглашен је недопуштеним, сходно Правилу 54. став 3. Пословника Суда.

ЧИЊЕНИЦЕ**ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА**

4. Лични подаци подносилаца представки, као и чињенице у вези са сваким предметом изнете су у Анексу ове пресуде.

5. Подносиоци представки притуживали су се, према члану 6. став 1. Конвенције, на прекомерну дужину трајања разних парничних и управних поступака.

6. У случају првог и четвртог подносиоца представке Уставни суд је одбацио њихове уставне жалбе, док је у случају другог и трећег

подносиоца представке Уставни суд утврдио повреду права на суђење у разумном року, али није досудио накнаду на име претрпљене штете.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРИТУЖБИ ПОДНОСИЛАЦА ПРЕДСТАВКИ

7. Суд сматра да, у складу са Правилем 42. став 1. Пословника Суда, представке подносилаца треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну позадину.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

8. Подносиоци представки притуживали су се да је дужина поступака била неспојива са захтевом „разумног рока“, утврђеног у члану 6. став 1. Конвенције, који гласи како следи:

„Током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама ..., свако има право на ... расправу у разумном року пред... судом...”

A. Допуштеност

1. У погледу неисцрпљености домаћих правних лекова

9. Влада је изнела да први и четврти подносилац представке нису правилно исцрпели домаће правне лекове. Конкретно, Влада је тврдила да су наведени подносиоци представки пропустили да правилно користе уставну жалбу.

10. Први и четврти подносилац представке су ово оспорили и остали при томе да су се Уставном суду жалили на правилан начин.

11. Суд је већ доследно утврдио да правило исцрпљености домаћих лекова према члану 35. став 1. Конвенције захтева да притужбе које му се касније намеравају поднети, треба упутити одговарајућем домаћем органу, бар прећутно и у складу са формалним захтевима и роковима утврђеним домаћим правом и даље, да треба употребити свако правно средство које би могло спречити повреду Конвенције (види, на пример, *Вучковић и други против Србије* (прелиминарна примедба) [ВВ], бр. 17153/11 и још 29 других, став 72, 25. март 2014. године).

12. У овом предмету, подносиоци представки су се у уставној жалби позвали на члан 32. Устава Србије који одговара члану 6. Конвенције и притуживали су се због оцене доказа и дужине трајања спорног поступка. По мишљењу Суда, тиме су први и четврти подносилац представке дали домаћим органима прилику да правилно

размотре њихове притужбе, прилику која се у начелу даје Високим странама уговорницама чланом 35. став 1. Конвенције (види *Муришић против Хрватске* [ВВ], бр. 7334/13, став 72, ЕСЈП 2016.; и *Јоксимовић против Србије*, бр. 37929/10, став 21, 10. октобар 2017.). Суд стога налази да су први и четврти подносилац представке правилно исцрпели домаћа правна средства. Прелиминарна примедба Владе се стога мора одбити.

2. У погледу губитка статуса жртве

13. Влада је изнела да други и трећи подносилац представке не могу да тврде да су жртве наводне повреде.

14. Суд сматра да је примедба Владе тесно повезана са суштином притужбе подносилаца представки и да се због тога мора здружити са основаношћу.

3. Закључак

15. Суд сматра да представке подносилаца нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3.(а) Конвенције. Он даље констатује да нису ни недопуштене по неком другом основу. Због тога се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

1. У погледу првог и четвртог подносиоца представке (госпођа Хасиба Хрустић и госпођа Мирјана Илић, представке бр. 8647/16 и 20851/16)

16. Суд понавља да се оправданост дужине поступка мора ценити у светлу околности предмета и позивањем на следеће критеријуме: сложеност предмета, понашање подносилаца представки и надлежних органа и важност предмета спора за подносиоце представки (види, међу многим другим ауторитетима, *Frydlender против Француске* [ВВ], бр. 30979/96, став 43, ЕСЈП 2000-VII). Суд понавља да је у радним споровима потребна посебна ажурност (*Ruotolo против Италије*, пресуда од 27. фебруара 1992. године, серија А бр. 230-D, стр. 39, став 17.).

17. Суд је често утврђивао повреде члана 6. став 1. Конвенције у предметима којима се покрећу слична питања као у конкретном предмету (види *Frydlender*, у горњем тексту).

18. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела никакву чињеницу, нити аргумент који би могли да га убеди да донесе другачији закључак у овим предметима. С обзиром на праксу по овом питању (види, на пример, *Немет против Србије*, бр. 22543/05, 8. децембар 2009. године, *Благојевић против*

Србије, бр. 63113/13, 28. март 2017. године и *Ковић и други против Србије*, бр. 39611/08 и још две, 4. април 2017. године), Суд сматра да је у овим предметима дужина поступка била претерана и да није испунила захтев „разумног рока“.

Према томе, дошло је до повреде члана 6. став 1.

2. У погледу другог и трећег подносиоца представке (господин Драгослав Стојановић и госпођа Оливера Стојановић, представка бр. 12666/16)

19. Влада је изнела да су други и трећи подносилац представке изгубили статус жртве пошто су добили одлуку Уставног суда (види став 13 у горњем тексту). Према мишљењу Владе, само утврђивање повреде представља довољно обештећење за повреду права подносилаца представке на суђење у разумном року.

20. Други и трећи подносилац представке се нису сложили.

21. Суд подсећа да статус „жртве“ подносиоца представке зависи од чињенице да ли су домаћи органи признали, било изричито или прећутно, наводну повреду Конвенције и, ако је неопходно, пружили одговарајуће обештећење у вези с тим. Тек када се задовоље ови услови супсидијарна природа заштитног механизма Конвенције не допушта разматрање представке (види *Cocchiarella против Италије* [ВВ], бр. 64886/01, став 71, ЕСЉП 2006-V; и *Cataldo против Италије* (одл.), бр. 45656/99, 3. јун 2004.).

22. С тим у вези, Суд констатује да је Уставни суд нашао да је право подносилаца представке на утврђивање њиховог захтева у разумном року повређено - чиме је потврдио повреду на коју се притужују и, делотворно, испунио први услов утврђен у судској пракси Суда.

23. Статус жртве подносилаца представки затим зависи од тога да ли је обештећење које им је досуђено било одговарајуће и довољно у вези са правичним задовољењем предвиђеним чланом 41. Конвенције (види *Dubjaková против Словачке* (одл.), бр. 67299/01, 19. октобар 2004. године и *Ковић*, цитирано у горњем тексту, став 18.).

24. С тим у вези, Суд подсећа да се у предметима који се тичу дужине поступка једна од карактеристика довољног обештећења која може елиминисати статус жртве странке односи на досуђени износ. Овај износ зависи посебно од карактеристика и делотворности правног средства. Стога, државе које су се, као Србија, одлучиле за правно средство осмишљено и да убрза поступка и да се досуди накнада имају слободу да досуђују износе који – иако су нижи од износа које Суд досуђује – нису неразумни (види *Cocchiarella против Италије* [ВВ], цитирано у горњем тексту, ст. 96, 97.).

25. У овом предмету, међутим, Суд констатује да Уставни суд није досудио никакву накнаду.

26. Суд, према томе, закључује да други и трећи подносилац представке нису изгубили свој статус жртве у смислу члана 34. Конвенције. Прелиминарна примедба Владе у овом погледу се стога мора одбацити.

27. С обзиром на горе наведено, свеобухватност релевантних чињеница, а нарочито његових налаза у вези са статусом жртве подносилаца представки, Суд закључује да је у овом предмету дужина поступка у питању била прекомерна и да није испунила захтев „разумног рока“.

28. Стога је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције.

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

29. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или Протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

A. Штета, трошкови

30. Подносиоци представки су тражили различите износе у вези са нематеријалном штетом коју је претрпео свако од њих. Подносиоци представки су, такође, тражили различите износе у вези са правним трошковима насталим у поступку пред домаћим судовима и овим Судом. Тражени износи дати су у Анексу ове пресуде. Поред тога, други подносиоци представке тражили су да им се досуди новчана накнада на име штете, која се састоји од вредности парцела, које су наводно изгубили у спору, док је трећи подносилац представке тражио исплату зарада које би остварио да је остао у радном односу.

31. Влада је оспорила горе поменуте захтеве.

32. На основу докумената које поседује и своје судске праксе (види *Благојевић против Србије*, бр. 63113/13, став 30, 28. март 2017. године и *Ковић и други против Србије*, бр. 39611/08 и још две, ст. 28-31, 4. април 2017. године), Суд сматра да је оправдано да подносиоцима представки досуди износе дате у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, умањене за било које износе који се можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу.

33. У погледу захтева другог и трећег подносиоца представке за накнаду материјалне штете, Суд их сматра неоснованим. С обзиром на утврђену повреду, посебно њен процесни карактер, суд не види никакву узрочну вези између утврђене повреде и наводне материјалне штете. Он, стога, одбацује њихове захтеве с тим у вези.

Б. Затезна камата

34. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке, уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да здружи представке;
2. *Одлучује* да по питању основаности здружи и прелиминарну примедбу Владе у вези са статусом жртве другог и трећег подносиоца представке и одбија је;
3. *Проглашава* представке допуштеним;
4. *Утерђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у вези са сваким подносиоцем представке;
5. *Утерђује*
 - (а) да ће Тужена држава исплатити подносиоцима представки, у року од три месеца, износе назначене у приложеној табели на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може наплатити на те суме, а које ће претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате, након одузимања износа који су можда већ исплаћени по овом основу на домаћем нивоу;
 - (б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
6. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 9. јануара 2018. године, у складу са Правилем 77. ст. 2 . и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник

ДОДАТАК

Бр.	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке датум рођења националност	Заступник	Почетак поступка	Завршетак поступка	Укупна дужина и број инстанци од 3. марта 2004. године (датум ступања на снагу Конвенције); врста спора (где је релевантно)	Појединости одлуке Уставног суда; правично задовољење (ако је досуђено)	Износи накнаде за нематеријалну штету и трошкове тражени у еврима; износ накнаде за материјалну штету тражени у еврима	Износи досуђени за нематеријалну штету и трошкове по подносиоцу представке у еврима (плус порез који се може наплатити од подносилаца представки) ¹
1.	8647/16 5.2.2016. године	Хасиба ХРУСТИЋ 21.3.1955. године Српска	—	22.5.2006. године	26.12.2013. године	7 година и 7 месеци 1 степен надлежности (управни поступак)	Уж-1245/2014 7. септембар 2015. године (није утврђена повреда)	3.000	3.000
2.	12666/16 26.2.2016. године	Драгослав СТОЈАНОВИЋ 24.1.1938. године Српска Оливера СТОЈАНОВИЋ 6.4.1940. године Српска	Зоран ВЕЛИЧКОВИЋ Гаџин Хан	11.8.1996. године	21.5.2013. године	9 година и 2 месеца 2 степена надлежности (парнични поступак)	Уж-5699/2013 26. новембар 2015. године (утврђена повреда, али није досуђена накнада за штету)	3.500 + 1.090; 2.971 укупно	3.400+500 укупно подносиоцима представки
3.	20851/16 7.4.2016. године	Мирјана ИЛИЋ 15.7.1969. године Српска	Светислав ВЕЛИЧКОВИЋ Ниш	22.4.2005. године	1.12.2008. године	3 године и 7 месеци 1 степен надлежности (радни спор)	Уж-5721/2013 6. октобар 2015. године (није утврђена повреда)	10.000 + 1.860; 15.000	1.600+500

1. Умањено за износе који су можда већ исплаћени по овом основу на домаћем нивоу.